

Románské exkurse.

19. FILIALNÍ KOSTEL SV. VÁCLAVA V LIBOUNI.

Napsal *Vilém Dokoupil*, ředitel c. k. odborné školy v Hořicích.

Redaktorem tohoto listu, dp. F. Lehnerem, vybídnut, abych o prázdninách r. 1888 ohledal románský kostel v Libouni, učinil jsem po vysloveném přání, navštíviv ve společnosti dp. Jana Tischera, faráře v Neustupově, dne 21. srpna starobylo tu svatyni. Osada Libouň leží ve vzdálenosti as 20 minut západně od Louňovic v úrodné dosti krajině pod památným Bláníkem. Ze zdáli již vyniká uprostřed vesnických domků mohutná čtyřhranná věž kostela vystavěného na nevysokém však strmém a všemu blízkému okolí vévodícím vrchu. Kostel jeví se co rotunda, mající vně poloměr 4·88 m,

vnitř pak 3·58 m, s polokruhovou apsidou světlého poloměru 3·50 m. Věž nalézá se na západním, apsis na východním konci podélné osy budovy. Apsis jest ve způsobu conchy překlenuta a dostává světlo postranním oknem, na jižní straně umístěným. Rotunda, původně patrně sklenutá, má nyní strop rovný, rákosový; hlavní kdys vchod do kostela vede věží; nízkými dveřmi, na západní straně věže umístěnými, vstoupíme do předsíně 3 m dlouhé a 2 m široké, která tvoří nejnižší patro věže a jest silným valeným klenutím překlenuta. Z předsíně té vedou dvěře, taktéž v podélné ose budovy

se nalézající, do kostelíčka, jehož vnitřek — na práhu stojíce — celý přehlédneme.

Po okrasách a výzdobě, románskému slohu charakteristických, však marně pátráme; není jich ani uvnitř ani vně; původní okna byla — tuším, že ku konci století XVIII. — zazděna a nešetným opravováním všech okras zba-vena.*) Na jihovýchodní straně rotundy jsem zvenčí na dvou místech, kde malta trhlina dostává, neurčité obrysy někdejších oken, polokruhem zakorčených, pozoroval, jak tuto na nákrese se spatřují. Oltáře a veškerá ostatní vnitřní zařízení jsou z dob pozdních. Hlavní oltář, bohatě ze dřeva řezaný, pochází z r. 1696; nese velký obraz sv. Václava, dle nápisu taktéž r. 1696 malovaný a dvě dřevěné sošky, sv. Barbory a sv. Františka. Řezba těchto jak

i provedení sloupových hlavic prozrazuje na tu dobu pozoruhodnou techniku; kdo by byl původcem, nebylo mi lze se dopátrati. Poboční dva oltáře, v pravo a v levo stranou pod výběhy vítězného oblouku v rotundě postavené, taktéž mají bohatou řezbu ve dřevě a to ve slohu přechodní doby pozdní renaissance do baroku; onen na straně evangelia má ve skvostném rámci polychromovaném obraz Spasitele s trinovou korunou na hlavě, oltář na straně epistolní je podobně upraven, obsahuje obraz sv. Františka (s lilii a knihou). Kdežto poslední jest malba obyčejná, poukazuje obraz Spasitelův jak kon-

*) Viz o tom: Vlasák, Okres Vlašimský, str. 58.

cepci tak podrobným provedením na ruku mistrnou; bohužel i zde nemohl jsem malíře zjistiti, — snad že dolní okraj obrazu rámcem krytý obsahuje jméno neb značku jeho? Oba postranní oltáře ukazují letopočet 1735 a malované znaky pánů z Řičan, vedle iniciálek F. F. D. D. Rz. (Franciscus Ferd. Dom. de Rzi-
czan). Krásná renaissanční mříž kovaná, v presbyteriu visící, zdobívala snad před časy světlík některých dveří kostelních, — nyní jsou na ní lampy zavěšeny. Mimo udané předměty nezasluhuje z ostatního nábytku kostelního nic zvláštního povšimnutí; vyslovuji jen přání, aby stará svatyně v lepším byla držána pořádku, a to jak uvnitř tak vně.

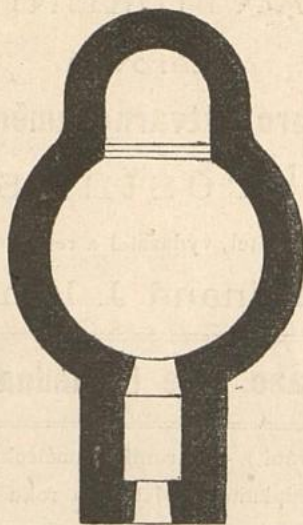
Věž, do níž vedou z venku svobodné schody, je čtyřhranná a masivní, stěny její jsou 2 m silné a stavěny z lánaného kamene (ruly); 1 1/2 m pod hlavní římsou, někdy snad kamennou, nyní jen z prken sbitou, nalézají se na všech čtyřech stranách 2 m vysoké a 1 m široké okenné otvory s nízkými oblouky. Na jižní straně as 1 1/2 m pod takovým otvorem umístěno velké okno, v polokruhu překlenuje. Ve věži visí tři zvony: poledník (nejmenší) sv. Václav a sv. Anna; na tomto poslednějším čte se nápis kolem:

»Briccius Pra-
gensis auxilio
divino fecit me
1585«,

pak dále v tabulce:

»Ne nám, pane bože, ne nám, ale gmenu tve-
mu deg chvalu«.

Malá vížka chatrná nad apsidou pochází — jak i kryt rotundě a apsidě společný — z doby novější; taktéž předsíň, k nynějšímu

Nakreslil ředitel V. Dokoupil.

Nakreslil ředitel V. Dokoupil.

hlavnímu vchodu na jižní straně vedoucí a sakristie na straně severní.

Rotunda Libouňská má téměř tytéž rozměry jak kaple svato-Jirská na Řipu, s kterouž budovou se ostatně jen v podobě věže rozchází.

R. 1350 připomíná se mezi farními kostely dekanátu Štěpánovského. Dnes jest filiálním kostelem fary Šlapánovské a náleží do vikariátu Vlašimského. Opravy, které se

— nikoliv ku prospěchu budovy — na původní budově provedly a k nimž nepochybně také upravení apsidy s rotundou, o více než 1 m vyšší, pod jediný krov, náleží, pocházejí snad z doby od r. 1690 do 1705, ve které byl statek Libouňský v držení téhož Václava Malovce z Malovic, jenž také hlavní oltář nynější pořídil. Bylo by na čase, aby patronát spolu s obcí k důkladnému obnovení staré svatyně v původním slohu brzy přikročil.